

**Ministru prezidentes uzruna**  
**Piemiņas pasākumā Salaspils memoriālā**

**2015. gada 8. maijā**

Augsti godājamais Salaspils novada domes priekšsēdētāja kungs!

Ekselences!

Skolu jaunatne, dāmas un kungi!

Šodien daudzviet Latvijā, tāpat kā citās Eiropas un pasaules valstīs, mēs pulcējamies kopīgos pasākumos, pieminot visus tos nevainīgos cilvēkus, kas gāja bojā Otrā pasaules kara laikā.

Kalendārā ikviens no mums, atverot šīs dienas lappusi, lasa – „8. maijs - nacisma sagraves un Otrā pasaules kara upuru piemiņas diena”.

Tieši šeit, Salaspils nometnes vietā, kā vēsta uzraksts uz memoriāla vārtiem – „vaid zeme”. Šajā vietā dzirdam bojā gājušo un cietušo simboliskus sirdspukstus. Tas ir traģiskās pagātnes noziegumu atgādinājums 21. gadsimtam – neaizmirst un nekad vairs nepieļaut tādu drausmīgu noziegumu, kāds bija Otrais pasaules karš.

Tomēr šie simboliskie sirdspuksti arī atgādina par to, ka cilvēcīgums ir tas patieso lietu mērs, ar kuru mums dzīvojama sava dzīve.

Otrais pasaules karš iznīcināja tautas un valstis. Karš Eiropā beidzās pirms 70 gadiem 8. maijā. Šeit, Latvijā, un vēl vairākās Eiropas valstīs, tik ļoti gaidītās kara beigās tomēr nenesa brīvību un mieru. Diemžēl Eiropas lielā daļā sekoja vēl gari nebrīves gadi.

Latvijā tika brutāli apspiesta jebkura brīvības izpausme, cilvēku varēja iznīcināt pat par pateiktu vārdu. Vienīgi domas bija brīvas. Latvijas tauta bija tik drosmīga un gudra, ka pirms 25 gadiem prata panākt mūsu neatkarības atjaunošanu.

Te, Salaspilī, mēs esam vienā no vietām, ko mūsu zemē nodevīgi ir radījuši noziedzīgi režīmi un uzspiedušas svešas varas; pirms tam iznīcinot mūsu valsti un slepkavojot mūsu tautu.

Nacistiskās Vācijas okupētajā Latvijā, kuras valstiskumu 1940. gadā likvidēja Padomju Savienība, jau 1941. gadā tika izveidota Salaspils nometne. Tā bija viena no daudzajām Vācijas nacionālsociālistiskā režīma represīvajām nometnēm, kur cilvēkiem atņēma brīvību, tos fiziski un garīgi pazemoja. Te notika vardarbība, bija piespiedu nodarbinātība, kā arī slepkavošana.

Padomju okupācijas gados par Salaspils nometni ir radīti neiedomājami mīti un nepatiesības. Nožēlojami, ka uz nometnes upuru asinīm un bērnu asarām notiek mēģinājumi veidot savu politisko karjeru.

Salaspils memoriāls ir viens no atceres objektiem Latvijā, kas maldīgi dažu apziņā turpina pastāvēt kā padomju okupācijas varas un tās ideoloģijas apliecinājums. Mūsu pienākums ir izstāstīt patieso stāstu, jo tas palīdzēs izskaust padomju gados izdomātos mītus.

Tieši vēsturnieku pienākums ir apkopot vēstures mācības. Tāpēc esam gandarīti, ka top vispusīgs, akadēmisks vēstures pētījums par Salaspili. Pētījums, kas būs balstīts uz rūpīgi apzinātiem vēstures avotiem un faktu zinātnisku, nepolitizētu analīzi.

Salaspils nometne bija ciešanu vieta. Te bojā gāja vairāki tūkstoši nevainīgu cilvēku. Salaspils upuri bija daudznacionāli - gan ebreji, gan latvieši, gan krievi, gan poļi, gan nometnē turētie baltkrievu bērni un daudzi citi.

Salaspils gūstekņi bija arī nacionālās pretošanās kustības dalībnieki, tai skaitā Latvijas Centrālās padomes loceklis Konstantīns Čakste. Nometnē ieslodzīts bija arī vēlākais ārsts un literāts Miervaldis Birze. Šeit atradās par disciplīnas pārkāpumiem ieslodzītie latviešu leģionāri, kā arī citi, kas pretojās, vācu okupācijas laika varai.

Šeit, galvenokārt apsardzē, bija arī nežēlīgā okupācijas režīma vietējie kolaboranti, tai skaitā arī no noziedzīgās „Arāja komandas”.

Visi šie fakti pierāda, ka mums ir nepieciešams objektīvs stāsts par Salaspili. Tas ir mūsu pienākums pret tās upuriem. Tas ir pienākums pret nākamajām paaudzēm. Šodienas pasākums šeit, Salaspils memoriālā, ir apliecinājums, ka mums ir apņēmība to darīt. Ekspozīciju, noteikti ir nepieciešams nodrošināt ar plašāku, izsmeļošāku un mūsdienīgāku

informāciju. Tā jāpildinveido ar atbilstošu, objektīvu saturu, kurā nebūtu vietas ideoloģijai vai naida kurināšanai.

Diemžēl arī šodien daudzās vietās Eiropā un pasaulē ir nemierīgi, mirst nevainīgi cilvēki. Necilvēcīgi noziegumi ir turpinājušies gan pagājušajā gadsimtā, gan arī tagad. Te varam minēt traģiskos notikumus bijušajā Dienvidslāvijā, arī Ruandā un Sīrijā. Tāpat redzam, ka agresijas izraisītāji Ukrainas austrumos neko nav sapratuši un neko no vēstures nav mācījušies.

Upuri un cietušie ir pelnījuši, ka mēs ne tikai aizlūdzam par bojā gājušo dvēselēm. Ne tikai ik dienu, ik stundu cildinām un godājam cilvēcību, bet darām visu, kas ir mūsu spēkos, lai nepieļautu kara šausmu atkārtošanos. Tagad un arī turpmāk mums visiem ir jābūt drosmīgiem cīnītājiem, lai nosargātu Eiropas pamatvērtības – cilvēktiesības, demokrātiju un likuma varu.

Šodien nolieksim galvu Otrā pasaules kara upuru piemiņai! Lai viņiem mūžīga piemiņa!